

سرمقاله

اگر امروز آقای هاشمی بود دقیقاً کجا می ایستاد؟

هادی شروش

اگر امروز آقای هاشمی بود دقیقاً کجا می‌ایستاد؟ سوال مهمی است که برای همگان می‌تواند مطرح باشد، ولی برای علاقمندانی که از بحران‌ها درک متفاوتی دارند بیشتر مورد تامل است.

در مورد هاشمی بزرگوار، باید براساس آنچه که در زمان حضورش دیدیم، شخصیت او را در عالم ذهن معنا کنیم.

مهمترین برنامه مرحوم آقای هاشمی در دو نقطه خود را نمایان کرد؛ اولی به موفقیت صدرصدی رسید، و دیگری به محاق رفت ! آن برنامه‌ای که هاشمی در آن موفق شد و به خوبی آن را به انجام رساند؛ پایان دادن به جنگی بود که در روزهای آخر آنچنان فرسایشی و پرخطر بود که تصورش باعث تصدیقش می‌شود.

و آن برنامه‌ای که ناموفق بود؛ طرح ایشان در جریان انتخابات و اعتراضات ۸۸ بود که در خطبه نمازجمعه ارانه فرمود.

به باور؛ امروز می‌توانیم نقطه ایستادن هاشمی را تشخیص دهیم.

برای این تشخیص از یک خاطره کمک می‌گیرم؛ روزی از روزهای ماه رمضان که تابستان ۱۳۹۵ بود خدمتشان رسیدم. صحبت‌های خوب و به یادماندنی مطرح شد.

در این بین از ایشان پرسیدم؛ اگر امروز شما در سن بنده باشید چه می‌کنید؟ تاملی کرد و فرمود: «من در طول زندگی‌ام از اولین سفر تبلیغی که مورد حساسیت دستگاه امنیتی قرار گرفتم تا امروز به سه اصل پایبندم؛ ۱- توجه و تحقیق در قرآن، و الگوگیری از سیره اهل بیت در شرایط مختلفی که ائمه (ع) با آن مواجه بودند.

۲- شناسایی استعمار و ظلم، با عمومیت و توسعه معنایش، و مبارزه عادلانه و پخته با آن.

۳- اعتدال و استقامت در پیشبرد اهداف بلند الهی و انسانی».

پس او؛ در زمان بودنش به این سه عنصر اصلی به عنوان پشتوانه فکری اشاره داشت که توضیح مختصری تقدیم می‌کنم.

شاخصه اول توجه به قرآن است.

شاید کسی بگوید امروز قرآن و علوم مربوط به آن در مجامع علمی مطرح است و کمبودی احساس نمی‌شود.

این درست است، اما حضور قرآن در ماورای ذهن اندیشمندان، یعنی در متن جامعه قصه دیگری است و نمی‌توان به این سادگی مدعی آن شد! ببینید؛ سال‌ها در شروع نهضت آیات مربوطه مبارزه با دیکتاتورها مطرح بود، و بعد از پیروزی انقلاب؛ آیات حاوی دفاع و جهاد و شهادت مطرح می‌شد.

اما امروز که در بحران‌های مهم اخلاقی در زاویای اجتماعی و سیاسی هستم چقدر قرآن مطرح است؟

چه مقدار از آیات اخلاقی قران و رعایت نظام حقوقی شهروندان در خطبه‌های نماز جمعه خوانده می‌شود؟ اگر آیت‌الله هاشمی بود همانطوریکه در روزگار گذشته به لحاظ زمانه از عدالت اجتماعی می‌گفت، امروز از آیاتی سر سخنان استفاده می‌کرد که نشان‌دهنده اهتمام اسلام به اخلاق و حقوق است و آن آیات را در پیشروی حکمرانان قرار می‌داد. نقطه دیگری که هاشمی می‌ایستاد؛ شناسایی استعمار و ظلم، و نیز روش مبارزه عادلانه با استعمار بود.

او به برهان قاطع و استدلال و بازگویی تجربیات خود به ما می‌گفت؛ مثلا فلان کشور مظهر استعمار نیست تا تمام روز و شب‌مان به مبارزه با او بپردازیم، و یا بر اساس استواری اندیشه سیاسی و بین‌المللی که داشت می‌گفت؛ راه مبارزه با استعمار، به از دیوار بالا رفتن سفارتخانه و آتش زدن نیست!

حتما او به فراخور روز به بازنشاسی استعمار می‌پرداخت و در کنار استعمار خارجی بدون تعارف ولی مودبانه استعمار داخلی را نیز معرفی می‌کرد و قطعا در بازنشاسی و بازگویی استعمار داخلی، سخن از ظلم‌هایی که در گوشه و کنار با نام خدمت و یا نام عدالت انجام می‌شود و باعث بهره‌کشی از افراد جامعه است را گوشزد می‌کرد.

او اجازه نمی‌داد شخصیتی بخاطر نقدگویی‌هایش تخریب شود و بزرگی از بزرگان حوزه به جهت اندیشه‌های باز فقهی و با اجتماعی محدود شود و مورد تخریب باشد! بله، این آزاداندیشی بدون هزینه نیست همانطوریکه که او را متهم به سزارش می‌کردند! اما غافل از اینکه رفتار جناب آقای هاشمی سازش نبود بلکه یک مبارزه پخته‌ای بود؛که با توجه به اخلاق و حقوقی رقم می‌خورد.

شاخصه سوم برای شناسایی نقطه‌ای که آیت‌الله هاشمی امروز می‌ایستاد که در اندیشه اعتدالی و رفتار عجین شده با استقامت او است. هاشمی در نقطه‌ای حضور پیدا می‌کرد که میدان تندرویی‌های مختلف در ابعاد سیاسی و بین‌المللی و اقتصادی نباشد تا این همه هزینه بر کشور و مردم بار نشود.

او معتقد بود بهترین راهکاری که برای رسیدن به اهداف بلند الهی و انسانی است؛ اعتدال و استقامت می‌باشد. چرا که خروج از جاده اعتدال و ورود به رفتار تند سیاسی و اخلاقی جامعه را دچار بحران سخت اعتقادی و اقتصادی و سیاسی می‌کند.

او در مواجهه با اندیشه و رفتارهای رادیکالی و کارشکنی‌ها درس استقامت را مرور می‌کرد و امروز اگر بود راهش؛ هرگز سکوت و خاموشی و شکست روانی نبود.

در پایان؛ بر این باوریم مرحوم آقای هاشمی بدون اشتباه نبود و باید نقد هم بشنود، اما او را از اینکه خدمتگزاری خردمند و پرتلاش با نگاهی عمیق بود، خارج نمی‌کنند.

خیر

پشت ژست‌های آمریکا در دفاع از حقوق بشر

روحیه فرعونی پنهان است

رئیس‌جمهور اقدام وقیحانه نشریه فرانسوی در اهانت بسه مرجعیت و ارزش‌های دینی و انسانی مردم ایران را محکوم کرد و گفت: توسل به توہین و اهانت است.
هم بر بیان آزدی، گواہ روشنی بر پوچی منطق هتاکان و ناپمیدی آنها از هم بر رسیدن توطئه آشوب و نامنی در کشور است.
به گزارش ایسنا، سید ابراهیم رئیسی در جلسه هیئت دولت اقدام وقیحانه نشریه فرانسوی در اهانت به مرجعیت و ارزش‌های دینی و انسانی مردم ایران را محکوم کرد و افزود: توسل به توہین و اهانت آن هم به پنهان آزادی، گواہ روشنی بر پوچی منطق هتاکان و ناپمیدی آنها از به ثمر رسیدن توطئه آشوب و نامنی در کشور است.

رئیس‌جمهور همچنین با اشاره به سخنان سخیف رئیس‌جمهور آمریکا که همه کشورهای جهان را به وصله شلوار آمریکایی‌ها تشبیه کرده بود، صحبت‌های روسای‌جمهور آمریکا در تحقیر ملت‌ها و دولت‌ها را به‌مسئوق به سابقه دانست و اظهار داشت: این سخنان به نوعی بازگشت به فرهنگ دوران استعمارگری و دلیلی بر این مدعاست که پشت ژست‌های فریبنده آمریکا در دفاع از حقوق بشر و حقوق زنان، هیبت وحشی و روحیه فرعونی پنهان است.

همکاری ستادکل نیروهای مسلح با پرورنده حقوقی هواپیمای اوکراینی رئیس ستادکل نیروهای مسلح در پیامی به‌مناسبت سالروز شهادت شهدای ساتحه هواپیمای اوکراینی بر همکاری این ستاد با دستگاه‌های مسئول در زمینه پرورنده حقوقی این حادثه تأکید کرد.

به گزارش سپاه نیوز؛ سردار سرلشکر پاسدار «محمد باقری» رئیس ستاد کل نیروهای مسلح به مناسبت سالروز شهادت شهدای ساتحه هواپیمای اوکراینی پیامی به این شرح صادر کرد: «حادثه غم‌انگیز سقوط هواپیمای مسافربری اوکراینی در ۱۸ دی‌ماه ۱۳۹۸ که به دلیل شرایط خاص دفاعی و امنیتی حاکم بر کشور و تشخیص اشتباه واحد پدافندی رقم خورد، ملت ایران، رهبری عزیز و نیروهای مسلح را عمیقاً داغ‌دار کرد. بی‌شک شهادت این عزیزان، بیش از داغ از دست دادن هم‌زمان شهیدمان در دفاع مقدس و دیگر شهدای انقلاب اسلامی، ما را متأثر و غمگین کرد.

ضمن تسلیت سالروز شهادت جمعی از بهترین فرزندان ایران اسلامی به خانواده‌های داغ‌دار آن‌ها، ستاد کل نیروهای مسلح همان‌گونه که از ابتدای این حادثه تلخ کوشیده است با تدوین حقوق قانونی خانواده‌های معظم شهیدان، مسئولان به این موضوع برخورد کند، همچنان بر این طریق استوار است و چنان‌که ملت شریف ایران استحضار دارند، پرورنده حقوقی این حادثه در دستگاه قضایی مفتوح و تحت رسیدگی حقوقی در دادگاه صالحه می‌باشد و تا پایان رسیدگی به این پرورنده از هرگونه همکاری با دستگاه‌های مسئول فروگذار نخواهد شد.»

رهبر انقلاب اسلامی در دیدار جمعی از مردم قم به مناسبت سالروز قیام ۱۹ دی ۱۳۵۶ تأکید کردند که هدف اغتشاشات از بین بردن نقاط قوت کشور بود نه برطرف کردن ضعف‌ها.

آیت‌الله خامنه‌ای صبح دوشنبه در سالروز قیام تاریخی مردم قم در ۱۹ دی ۱۳۵۶ در دیدار جمعی از مردم این شهر، حوادث تحول‌آفرین تاریخ را در بر دارنده تجربیات بزرگ درس‌آموز و با متضمّن یک سنت استلّهی خواندند و با اشاره به نجات ایران از پنجه غارتگر و خونین آمریکا با پیروزی انقلاب اسلامی گفتند: پس از دستور کارت در ۴۳ سال قبل برای سرنگونی جمهوری اسلامی، آمریکایی‌ها از هر وسیله‌ای به‌خصوص تبلیغات و پروپاگاندا برای تحقق این هدف استفاده کرده‌اند اما همچنانکه در این اغتشاشات هم‌دستگاه امنیتی قرار گرفت تا امروز به سه اصل بزرگ ایران و مستولان کشور به فضل الهی، با همت به کارهای بزرگ و تحولی، و رفع نقاط ضعف و شستاب بیشتر در مسیر تحقق اهداف و خواسته‌ها ادامه می‌دهند.

آیت‌الله خامنه‌ای زنده نگه داشتن و درس‌آموزی از حادثه عظیم ۱۹ دی ۵۶ برای ضروری برشمردند و گفتند: نهضت عظیمی که به سرچمداری مردم مؤمن و انقلابی قم در سراسر کشور آغاز شد، سرنگونی رژیم دیکتاتوری، بیرون کشیدن ایران از هاضمه غرب و احیای هویت تاریخی و اسلامی کشور را دنبال می‌کرد چرا که ایران زمان پهلوی در زیر دست و پای فرهنگ غلط و تسلط سیاسی-نظامی آمریکایی‌ها له شده بود.

ایشان تکتمان با کمرنگ کردن ایمالله و حوادث تاریخی را باهمرد جریان باطل دانستند و افزودند: برخلاف قرآن که همه را به یاد و ذکر ایمالله و حوادث عظیم فرا می‌خواند، جریان باطل می‌خواهد از نورافشانی و هدایت‌بخشی این‌گونه ایام جلوگیری کند که تلاش برای کمرنگ کردن این تکتمن روزهایی مانند ۲۲ بهمن، ۲۹ بهمن، ۱۹ دی، ۹ دی، ششبع شهید سلیمانی و ششبع شهید حججی، نمونه‌های این تلاش است.

رهبر انقلاب با اشاره به عکس‌العمل سریع مردم مؤمن و با اخلاص قم در ۱۷ دی ۵۶ یعنی همان روز انتشار مقاله‌ای ستیغ و موهن نسبت به امام خمینی به دستور دربار پهلوی، گفتند: این حرکت در روز ۱۸ دی ادامه یافت و در ۱۹ دی به قیامی فراگیر تبدیل شد و قم پُر افتخار اولین پرچم انقلاب را برافراشت و مسیری نورانی در کشور به‌وجود آورد.

ایشان سرعت در احساس تکلیف، خطرپذیری در مقابل رژیم ستنگدل و خونخوار طاغوت، و حرکت بهنگام و بدون تردید از از جمله ویژگی‌های قیام ۱۹ دی مردم قم برشمردند و تأکید کردند: هر حرکتی که از این ویژگی‌ها برخوردار باشد قطعاً به اهداف مورد نظر می‌رسد.

رهبر انقلاب، مدافع مقدس را نمونه درخشان نتیجه گرفتن ملت از احساس تکلیف، ورود بهنگام و به جان خریدن

سه‌شنبه ۲۰ دی ۱۴۰۱ - ۱۷ جمادی‌الثانی ۱۴۴۴ - ۱۰ ژانویه ۲۰۲۳ - سال بیست‌ودوم - شماره ۳۰۲

رهبر انقلاب اسلامی در دیدار جمعی از مردم قم:

راه علاج وسوسه تبلیغاتی اثر گذار بر ذهن جوان و نوجوان باتوم نیست، تبیین است

نیز به درستی نشناختیم. رهبر انقلاب اسلامی، پیروزی انقلاب و نجات ایران از سلطه سنگین آمریکا را علت اصلی دشمنی با نظام اسلامی برشمردند و با اشاره به انتشار سندی طبقه‌بندی‌شده از یک مرکز معتبر آمریکایی

مبنی بر دستور کارتر رئیس‌جمهور وقت برای سرنگونی جمهوری اسلامی. آن هم فقط ۱۰ ماه پس از پیروزی انقلاب، گفتند: بر اساس این سند، کارتر به سازمان سیا دستور می‌دهد که جمهوری اسلامی را سرنگون کند و اولین راهبردی که برای سرنگونی ذکر کرده، استفاده از ابزار تبلیغات است.

آیت‌الله خامنه‌ای تلاش برای ضربه زدن به نظام اسلامی به وسیله مجموعه‌ای از اقدامات اعم از تهدید، تحریم، جاسوسی، نفوذ، فشار حداکثری، ایجاد اتحادهای ضد ایرانی، ایران‌ستیزی، اسلام‌ستیزی و شیعه‌ستیزی را تلاش مستمر آمریکایی‌ها در طول ۴۳ سال گذشته خواندند و افزودند: در رأس همه این کارها، ضربه زدن به جمهوری اسلامی به وسیله تبلیغات بوده است.

ایشان افزودند: البته معلوم است که دشمن موفق به عملی جاسوسی، نفوذ، فشار حداکثری، ایجاد اتحادهای ضد ایرانی، ایران‌ستیزی، اسلام‌ستیزی و شیعه‌ستیزی را تلاش مستمر آمریکایی‌ها در طول ۴۳ سال گذشته خواندند و افزودند: در رأس همه این کارها، ضربه زدن به جمهوری اسلامی به وسیله تبلیغات بوده است.

ایشان گفتند: البته در این زمینه گفتند: در رأس نقشه‌های بدخواهان، تبلیغات و به قول خودشان پروپاگاندا است که علاج آن، تبیین صحیح حقایق از زبانهای مختلف و با ابتکار و نوآوری است چرا که راه برطرف کردن وسوسه تبلیغاتی اثر گذار بر ذهن جوان و نوجوان باتوم نیست بلکه تبیین و روشنگری است.

گفته یابانی رهبر انقلاب، تأکید بر انجام شدن کارهای بزرگ و تحولی بود.

آیت‌الله خامنه‌ای، اول انقلاب اسلامی را تحولی بزرگ و عبور دهنده کشور از گره‌های سخت خواندند و افزودند: در ادامه راه نیز در زمینه‌های مختلف همچون اقتصاد، فرهنگ، امنیت و علم نیازمند کارهای بزرگ و تحولی هستیم و این تحول مبتکرانه با وجود مسئولان و جوانان پر تلاش در دانشگاه‌ها و بخشهای دیگر، ممکن و شدنی است.

رئیس قوه قضائیه:

اخیرا ۴۰ کشتی در آب‌های سرزمینی ایران کشته و تخلیه نشده‌اند

فرد از تأمین آن قرار و آزادی عاجز است؛ در اینگونه موارد نیز مقام ذریبط قضایی در صورت امکان و لزوم و انجام بررسی‌های کامل، امر را قرر صادر تجدیدنظر کند.
وی در ادامه نشست به موضوع ورود مجدانه و پیگیرانه قوه قضائیه به مقوله ساماندهی انبارهای بنادر، گمرکات و اموال تملیکی و مساعدت سایر قوا و دستگاه‌ها در این زمینه اشاره کرده؛ امری که سبب شد اسنان‌های سراسر کشور به صورت گسترده نسبت به نظم بخشی و تعیین تکلیف کالاهای موجود در این انبارها، اقدامات مقتضی را صورت دهند و از این طریق ضمن حفظ حقوق دولتی و عمومی، مبالغ زیساد و معتنابهی به بیت‌المال و خزانه کشور مسترد شود.
محسنی از‌اهای ضمن تقدیر از اقدامات

محسن هاشمی:

اطلاعی از آخرین وضعیت پرونده فوت آیت الله نداریم

آن چند سال طول کشید و بیش از صد صفحه بود که فرا‌های آخر آن نیز ناتمام باقی‌مانده بود، این نامه را من تقدیم رهبری کردم و چون مخاطب این نامه ایشان بود تصمیم به انتشار با عدم انتشار آن با آیت الله خدایتعالی است.

این روزها موضوع حجاب و نوع مقابله با بی‌حجابی در جامعه خیلی مطرح بوده و به یک چالش و تنش اجتماعی تبدیل شده است. رویکرد مرحوم هاشمی در مورد این مسائل در قبال زنان و دختران خانواده خود چه بود؟

همانطور که گفتیم، آیت الله هاشمی رفتسجانی، چه در موضوع حجاب و چه در سایر امور دینی معتقد به اجبار نبود، بطور مثال در مورد نماز که از نظر دینی اهمیت فرازندان خود را مجبور به نماز خواندن نمی‌کرد و برای نماز صبح، ما را بیچار نمی‌کرد مگر اینکه خودمان از ایشان خواسته باشیم، به طور طبیعی ایشان وقتی آنان و اقامه نماز صبح می‌خواند و مشغول نماز می‌شد، ما بیچار می‌شدیم و نماز می‌خواندیم. در مورد حجت‌اجب هم ایشان و مادر به گونه ای رفتار می‌کردند که خواهرام، بدون آنکه مجبور باشند خود حجاب و چادر را بزرگیند. اصولا وقتی اصل دین براساس اختیار است، معنا ندارد یک واجب دینی اجباری باشد. حجاب در جامعه ما به عنوان یک قانون الزامی است، مانند سایر قوانین مصوب مجلس و براساس عرف وتشخیص مجلس یا سایر دستگاه‌ها، می‌توان در قوانین تجدیدنظر کرد که با توجه به تغییرات اخیر رهبری، مشخص شد که سنگینری در مورد حجاب و برخورد‌های تند با دختران و بانوان به خاطر حجاب، مد نظر ایشان نیز نبوده است.

ایشان فاطمه هاشمی پیش از این گفته بود که پدر اعتقادی به حجاب اجباری نداشت. این گفته ایشان صحیح است؟

مردم سالاری

ایمان و اعتقاد، و مجاهدت خستسگی‌ناپذیر و شبانه‌روزی می‌توانیم در همه بخش‌ها ضعف‌ها را برطرف کنیم همچنانکه در حوزه‌های علمی، دفاعی و بخش‌هایی از تولید، کارها و جبران‌های خوبی انجام شده است.

آیت‌الله خامنه‌ای در بخش دیگری از سخنانشان به تحلیل هدف طراحان اغتشاشات اخیر پرداختند و گفتند: دست دشمن خارجی در این حوادث کاملا عیان بود و اینکه تا گفته می‌شود دخالت دشمن خارجی، عده‌ای آن را انکار می‌کنند و می‌گویند این حوادث تقصیر شما است، صحیح نیست.

ایشان با اشاره به نقش آفرینی آشکار و غیرقابل اغماض آمریکایی‌ها و اروپایی‌ها در حوادث اخیر خاطر‌نشان کردند: مهمترین وسیله دشمن در این اغتشاشات کار تبلیغاتی و وسوسه‌ها است؛ از طریق فضای مجازی و رسانه‌های غربی، عربی و عبری بود.

رهبر انقلاب اسلامی افزودند: عده‌های این‌طور وانمود می‌کردند که افراد حاضر در اغتشاشات مخالف ضعف‌های مدیریتی و اقتصادی کشور هستند، در حالی که بر عکس، هدف آنها برطرف کردن ضعف‌ها نبود بلکه هدفشان از بین بردن نقاط قوت کشور بود.

ایشان در تبیین این مسئله به هدف قرار دادن نقاط قوتی همچون امنیت کشور، متوقف کردن پیشرفت علمی از طریق به تعطیلی کشاندن مراکز تحصیلی و علمی، متوقف کردن رشد تولید داخلی و همچنین متوقف کردن مسائل در حال رونق‌گیری مانند گردشگری اشاره کردند و افزودند: البته در اینکه مشکل اقتصادی و معیشتی وجود دارد شکی نیست اما یا این مشکل با آتش زدن سطل زباله و اغتشاش خیابانی حل می‌شود؟ بدون تردید این کارها خیانت است و دستگاه‌های مسئول نیز با خیانت، برخورد جدی و عادلانه می‌کنند.

ایشان در بخش یابانی سخنانشان به دو مسئله دیگر نیز اشاره کردند. مسئله اول تأکید مجدد بر «جهاد تبیین» بود که در این زمینه گفتند: در رأس نقشه‌های بدخواهان، تبلیغات و به قول خودشان پروپاگاندا است که علاج آن، تبیین صحیح حقایق از زبانهای مختلف و با ابتکار و نوآوری است چرا که راه برطرف کردن وسوسه تبلیغاتی اثر گذار بر ذهن جوان و نوجوان باتوم نیست بلکه تبیین و روشنگری است.

گفته یابانی رهبر انقلاب، تأکید بر انجام شدن کارهای بزرگ و تحولی بود.
آیت‌الله خامنه‌ای، اول انقلاب اسلامی را تحولی بزرگ و عبور دهنده کشور از گره‌های سخت خواندند و افزودند: در ادامه راه نیز در زمینه‌های مختلف همچون اقتصاد، فرهنگ، امنیت و علم نیازمند کارهای بزرگ و تحولی هستیم و این تحول مبتکرانه با وجود مسئولان و جوانان پر تلاش در دانشگاه‌ها و بخشهای دیگر، ممکن و شدنی است.

دولت در راستای آزادسازی کالاهای روسی در بنادر، اظهار داشت: مجددا اعلام شده که ۴۰ کشتی در بنادر کشور به دلایل مختلف تخلیه نشده‌اند؛ باید توجه داشت که این کشتی‌ها هر گاه تکمیل شده و پیگیرانه قوه قضائیه به مقوله ساماندهی انبارهای بنادر، گمرکات و اموال تملیکی و مساعدت سایر قوا و دستگاه‌ها در این زمینه اشاره کرده؛ امری که سبب شد اسنان‌های سراسر کشور به صورت گسترده نسبت به نظم بخشی و تعیین تکلیف کالاهای موجود در این انبارها، اقدامات مقتضی را صورت دهند و از این طریق ضمن حفظ حقوق دولتی و عمومی، مبالغ زیساد و معتنابهی به بیت‌المال و خزانه کشور مسترد شود.
محسنی از‌اهای ضمن تقدیر از اقدامات

می‌کنند که رای آنها تأثیر مورد انتظارشان را ندارد طبیعتا دلسرد می‌شود و نتیجه این می‌شود که پس از انتخابات سال ۱۳۹۶ که پرطرفترین انتخابات انقلاب بود، سالهای ۹۸ و ۱۰۰ شاهد سدرتین انتخابات در تاریخ انقلاب بودیم و اکثریت مردم نسبت به تأثیر صندوق رای در حکمرانی مایوس شدند.

آیت‌الله هاشمی رفتسجانی نیز مانند هر انسان و شخص صاحب نظر و فکری در معرض تکلم و تحول و تغییر بود و از تغییر هیچ ترس و ابایی نداشت. در دهه نخست انقلاب و شرایط جنگ فزای شور انقلابی جامعه، اقتضای یک نوع رفتار اجتماعی و عرف را داشت که یکی از مظاهر آن هم حجاب بود، این به عنوان یک خواست اکثریت جامعه و امرعرفی بود و ایشان هم طبیعتا تابع عرف بود. پس از پایان جنگ و تغییر شرایط جامعه، به صورت طبیعی شرایط و عرف جامعه تغییر کرد. به خاطر درام در ریاست جمهوری ایشان یک خانم خبرنگار اروپایی با چادر مشکی در کنفرانس مطبوعاتی حضور یافته بود، پس از پاسخ به سؤال ایشان، آیت الله هاشمی رفتسجانی از علت پوشیدن چادر سستوال کردند و آن خبرنگار پاسخ داد به خاطر احترام به شما از چادر استفاده کردم و آقای هاشمی گفتند از نظر شرعی و قانونی، اجباری به چادر و مانتو نیست.

بعد از درگذشت آیت الله هاشمی کشور تاکنون با سه موج اعتراضات ۹۶، ۹۸ و ۱۴۰۱ مواجه شده است. به نظر شما اگر ایشان در حیات بود، می توانست نقشی در کنترل اعتراضات و خشونت‌ها داشته باشد؟
به نظر ایشان در آخرین خطبه نماز جمعه خود، مهمترین سخنان خود را مطرح کردند که اصل آن بر دو محور بود: جایگاه مردم در حکومت و ضرورت عمل به قانون، متأسفانه در هر دو اصل ما دچار انحراف شده ایم. در مورد جایگاه و نقش رای مردم در مشروعیت نظام، فقط به عنوان یک وظیفه مردم را دعوت به رای دادن و شرکت در انتخابات می‌کنیم، اما این رای چقدر در جهت‌گیری‌های کلان کشور تأثیر دارد؟ وقتی مردم مشاهده